

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések (2008. november 21.) a fiatalok felkészítése a XXI. századra: az iskolák területén folyó európai együttműködés programjáról

(2008/C 319/08)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK
A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI,

MIVEL:

1. A 2000. március 23–24-i Lisszaboni Európai Tanács következtetései ⁽¹⁾ hangsúlyozták, hogy az oktatásba és képzésbe való befektetés alapvető fontosságú az európai tudásalapú gazdaságban.
2. Az iskolai oktatás minőségének értékelése terén folytatandó európai együttműködésről szóló, 2001. február 12-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás ⁽²⁾ felhívta a tagállamokat arra, hogy mozgítsák elő az iskolai oktatás terén a minőségértékelés javítását.
3. A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott, az oktatási és képzési rendszerek hatékonyságáról és méltányosságáról szóló, 2006. november 14-i következtetések ⁽³⁾ felkérték a tagállamokat arra, hogy biztosítsák az oktatás és képzés területén megvalósított reformok és beruházások hatékony összpontosítását a minőség és a méltányosság javítására, különös tekintettel az iskola előtti nevelésre, a korai megelőző programokra és a méltányos oktatási és képzési rendszerekre.
4. A 2006. november 15-i 1720/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi határozat ⁽⁴⁾ az egész életen át tartó tanulás területére vonatkozó cselekvési programot hozott létre.
5. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2006. december 18-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás ⁽⁵⁾ meghatározza azon minimális ismereteket, készségeket és attitűdöket, amelyeket az alapoktatásban és -képzésben részt vevő valamennyi tanulónak el kell sajátítania ahhoz, hogy be tudjon illeszkedni a tudásalapú társadalomba, és amelyek – tantárgyakon átívelő jellegüknel fogva – a tanításnak a hagyományos tudományági határokat átlépő megközelítését igénylik.
6. A Tanács 2007. november 15-i állásfoglalásában ⁽⁶⁾ hangsúlyozta, annak érdekében, hogy a polgároknak a versenyképesség, a növekedés és a foglalkoztatás javításához szükséges innovációs képessége megmaradjon, és erősödjön, a legmagasabb szintű készségeket célzó alap- és továbbképzéssel biztosítani kell számukra az új munkahelyekhez szükséges új készségeket, valamint növelni kell az általános készség szintet.
7. A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott, a tanárképzés minőségének javításáról szóló, 2007. november 15-i következtetések ⁽⁷⁾ hangsúlyozták: elő kell segíteni, hogy a tanárok alapképzése, kezdeti gyakorlatszerzésben való támogatása és további szakmai előmenetele összehangolt és egységes legyen, ezekhez megfelelő források álljanak rendelkezésre, és ezek során minőségbiztosítást alkalmazzanak.
8. Az Európai Tanács 2008. márciusi következtetéseiben ⁽⁸⁾ hangsúlyozza, hogy a jövőbeli növekedés szempontjából kulcsfontosságú tényező az európai polgárok – európai kultúrán és tudományos kiválóságon alapuló – innovációs és kreatív potenciáljának kiteljesedése, emellett felkéri a tagállamokat, hogy jelentősen csökkentsék a helyesen olvasni nem tudó fiatalok és a korai iskolaelhagyók számát, továbbá javítsák a bevándorló háttérrel rendelkező vagy hátrányos helyzetű tanulók eredményeit.
9. A Tanács a kreativitás és az innováció oktatás és képzés általi előmozdításáról szóló, 2008. május 22-i következtetéseiben ⁽⁹⁾ megjegyezte, hogy egyre nagyobb igény mutatkozik mind a nemzeti szintű intézkedésekre, mind az uniós szintű együttműködésre azon változások érdekében, melyek ahhoz szükségesek, hogy az iskolák fel tudják készíteni a tanulókat arra, hogy szembe tudjanak nézni a gyorsan változó világ főbb kihívásaival és problémáival.

ÜDVÖZLIK a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek szóló, A XXI. századi kompetenciák fejlesztése: Az iskolákról szóló európai együttműködés menetrendje című, 2008. július 3-i bizottsági közleményt, amely ütemtervet javasolt az oktatási rendszerek fejlesztésének fokozása és megerősítése terén folytatott tagállami együttműködéshez.

ÚJÓLAG MEGERŐSÍTIK, HOGY:

1. az ingyenes kötelező oktatás minden állampolgár alapvető joga, biztosítása az állami hatóságok feladata, megszervezése pedig a tagállamok felelőssége;
2. az iskolai oktatás – azaz a középiskola befejezéséig tartó minden iskolarendszerű képzés – teremti meg az egész életen át tartó tanulás alapját azáltal, hogy lehetővé teszi a tanulók számára a személyi és szakmai fejlődésükhöz szükséges kulcskompetenciák megszerzését;

⁽¹⁾ SN 100/1/00 REV 1, 25. pont.

⁽²⁾ HL L 60., 2001.3.1.

⁽³⁾ HL C 298., 2006.12.8.

⁽⁴⁾ HL L 327., 2006.11.24.

⁽⁵⁾ HL L 394., 2006.12.30.

⁽⁶⁾ HL C 290., 2007.12.4.

⁽⁷⁾ HL C 300., 2007.12.12.

⁽⁸⁾ 7652/08, 15. pont, 10. o.

⁽⁹⁾ HL C 141., 2008.6.7., 17. o.

3. az iskolai oktatás nem csak az egyének társadalmi beilleszkedésének és a demokráciához, az állampolgári tudathoz, a kultúrák közötti párbeszédhez és a személyes fejlődéshez szükséges értékek, készségek, tudás és attitűdök közvetítésének fontos eszköze, hanem a gazdasági életbe való sikeres beilleszkedéshez szükséges kulcskompetenciák elsajátításában is alapvető szerepet játszik;
4. az iskolának olyan oktatást kell biztosítania a tanulóknak, amely lehetővé teszi számukra az egyre globalizáltabb, versenyorientáltabb, sokrétűbb és összetettebb környezethez való alkalmazkodást, ahol a kreativitás, valamint az innovációra, a kezdeményezésre, a vállalkozói szellemre való képesség és a tanulás folytatására való elkötelezettség ugyanakkora értéket jelent, mint a konkrét tárgyi tudás;
5. jóllehet az oktatási és képzési rendszerek megszervezése és tartalmuk meghatározása minden egyes tagállam saját felelősségi körébe tartozik, és az oktatási intézmények egyes esetekben jelentős mértékű autonómiával rendelkeznek, az európai együttműködés mégis fontos szerepet játszik. Segítségnyújtást nyújthat a tagállamoknak a közös kihívások megoldásában, különösen a nyitott koordinációs módszer segítségével;
6. a tagállamok közös érdeke, hogy együttműködjenek az uniós iskolarendszerekben meglévő innovatív és színvonalas gyakorlatok sokszínűségének kihasználása érdekében.
5. a kompetenciák fejlesztésének egységes megközelítése, amely az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák európai keretrendszerén alapul ⁽¹⁾, igényli az olvasás és az egyéb alapkészségek javítására irányuló, megerősített erőfeszítéseket, a tanulás személyre szabottabb, az egyes tanulók egyéni igényeinek megfelelő, az értékelés megfelelő formáit tartalmazó, és a tanulásra vonatkozóan fokozottabb motivációt jelentő megközelítését;
6. az egyszerre méltányos és hatékony, magas szintű oktatási és képzési rendszerek biztosítása ⁽²⁾ szükségessé teszi a magasabb színvonalú és jobban hozzáférhető iskola előtti nevelést, a valamennyi tanuló számára – a származásuk szerinti megkülönböztetéstől mentesen – méltányos lehetőségeket biztosító ambiciózus iskolákat, valamint a megfelelő egyensúly megteremtését az általános és a speciális oktatás között a különleges oktatási igényű gyermekek számára;
7. nagyobb erőfeszítések szükségesek továbbá a 2007. novemberi tanácsi következtetések ⁽³⁾ végrehajtása érdekében, amelyben a tagállamok felkérést kaptak annak biztosítására, hogy a tanári alapképzés magas színvonalú legyen, a kezdeti gyakorlatszerzésben való támogatás és szakmai továbbképzés összehangolt és egységes legyen, ezekhez megfelelő források álljanak rendelkezésre, és ezek során minőségbiztosítást alkalmazzanak, abból a célból, hogy a tanári szakma a legrátermettebbeket vonzza – és kísérelje meg megtartani –, hogy így kezeljék a gyenge teljesítményt, hogy minden diákot támogassanak a bennük rejlő lehetőségek teljes kihasználásában, és hogy olyan tanulási környezet jöjjön létre, amelyben a tanárok egymás közötti tapasztalatcseréje megvalósul, és amelyben a hangsúly a tanulók fejlődésén van.

HANGSÚLYOZZÁK AZ ALÁBBIKAT:

1. figyelembe véve azt az alapvető fontosságú szerepet, amelyet az oktatás és a képzés játszik a jövőbeli növekedésben, a hosszú távú versenyképességben és az Unió társadalmi kohéziójában, valamint az aktív polgári szerepvállalás előmozdításában, az oktatásnak és képzésnek a lisszaboni folyamat következő ciklusában is kulcsfontosságú prioritásnak kell maradnia;
 2. az iskolarendszerek fejlesztését folytatni kell a társadalmi kohézió megőrzése és annak érdekében, hogy – a jobb hozzáférhetőségen és lehetőségeken keresztül – valamennyi fiatalnak lehetősége legyen a benne rejlő lehetőségek kiteljesítésére, és arra, hogy a kibontakozó tudásalapú társadalom aktív résztvevőjévé váljon;
 3. az oktatási intézményekben ösztönző munkakörnyezet biztosításával elő kell mozdítani a tanulók kreativitását, innovációs és vállalkozói szellemét. Ennek érdekében maguknak az iskoláknak is kreatív, dinamikus, a világgal való együttműködésre és partnerségre nyitott helyekké kell válniuk, amelyek ösztönzik a belső és – a családokat is bevonó – külső értékelés kultúráját, és ezáltal lehetővé válnak számukra, hogy meghatározzák a változás és a tökéletesedés lehetőségeit;
 4. általánosan elmondható, hogy még mindig nem elégséges az előrehaladás a Tanács által elfogadott, közvetlenül az iskolai oktatásra vonatkozó, 2010-re elérendő azon három európai referenciaérték elérésével kapcsolatban, amelyek a korai iskolaelhagyásra, az olvasási készségre és a felső középfokú végzettség megszerzésére vonatkoznak;
- MEGÁLLAPODNAK AZ ISKOLÁKRA VONATKOZÓ EURÓPAI EGYÜTTMŰKÖDÉS ALÁBBI PRIORITÁSAIBAN:
1. a kulcskompetenciák – különösen az olvasás és a számolás – megszerzésének biztosítása és javítása;
 2. az iskolának a befogadó társadalom előmozdításában és a társadalmi kohézió erősítésében betöltött elsődleges szerepe erősítése, a valamennyi tanuló számára magas színvonalú tanulási lehetőségek biztosítása révén;
 3. a tanári hivatás előmozdítása és az oktatói személyzet és az iskolavezetők szakképzésének javítása.
- FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT, HOGY A BIZOTTSÁG TÁMOGATÁSÁVAL:
1. a nyitott koordinációs módszer keretében közösen dolgozzanak az európai együttműködés javításán, az e következtetésekben megfogalmazott politikai prioritások megvalósításának elősegítésén;
- ⁽¹⁾ HL L 394., 2006.12.30.
⁽²⁾ Az Európai Tanács 2006. márciusi következtetései (7775/06, 23. pont, 6. o.).
⁽³⁾ HL C 300., 2007.12.12.

2. az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlást követő intézkedésekben az alábbiakra helyezték az együttműködés hangsúlyát:
- az olvasási és matematikai kompetenciák szintjének emelése és az anyanyelven kívül legalább két idegen nyelv elsajátításának előmozdítása,
 - a tanulók matematika, természet- és műszaki tudományok iránti érdeklődésének felkeltése, annak érdekében, hogy a tudományos szellem már a legfiatalabb korban kialakuljon,
 - nem csak a tárgyi tudás, hanem ugyanúgy a tantárgyakon átívelő kompetenciák – különösen a tanulni tanulás –, valamint a szociális és állampolgári kompetenciák megerősítése,
 - az értékelési technikák tökéletesítése az egyénre szabott tanulás összefüggésében;
3. az oktatás és a képzés hatékonyságáról és méltányosságáról szóló tanácsi következtetéseket követő intézkedésekben az együttműködést a következőkre összpontosítják:
- a hozzáférhető, magas színvonalú iskola előtti nevelés biztosítása,
 - a korai iskolaelhagyók számának csökkentése,
 - az egyenlőtlenségek elleni küzdelem és a társadalmi befogadás fokozása a tanulók gyenge eredményei közötti eltérés csökkentésével és az iskolák teljesítményének fokozásával,
 - a különböző iskolatípusok és a különböző szintek, valamint az eltérő oktatási formák és az egész életen át tartó tanulás közötti sikeres átmenet biztosítása, különösen a pályaaorientációs, tanácsadási és tájékoztatási szolgáltatások minőségének javításával,
 - hozzáférés biztosítása magas színvonalú oktatási lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz, különösen az olyan gyermekek és fiatalok számára, akiknek a személyes, szociális, kulturális és/vagy gazdasági körülményekre visszavezethető hátrányuk miatt különösen szükségük van a támogatásra ahhoz, hogy kiteljesíthessék az oktatásukban rejlő potenciált,
 - a tanulási nehézségek korai felismerése és a személyre szabottabb pedagógiai megközelítéseken alapuló, az egyes diákok szükségleteinek és képességeinek megfelelő megoldások alkalmazása,
- kellő időben és megfelelő módon nyújtott tanulási támogatás nyújtása minden sajátos szükséglettel bíró diák számára az általános és speciális iskolákban egyaránt,
 - az iskolák vezetésének javítása és környezetükre való nyitottságuk fokozása;
4. a tanárképzés minőségének javításáról szóló tanácsi következtetéseket követő intézkedések során az együttműködést a következőkre összpontosítják:
- a tanári hivatás vonzóbbá tétele,
 - annak lehetővé tétele, hogy minden pályakezdő pedagógus hozzáférjen pályakezdést támogató strukturált programhoz,
 - a továbbképzési programok skálájának bővítése és minőségének javítása, valamint az e képzéseken való részvétel növelése,
 - a tanárokkal kapcsolatos munkaerő-felvételi, -elhelyezkedési, -megtartási és mobilitási politikák felülvizsgálata az iskolai oktatás minőségére tett hatásuk maximalizálásának érdekében,
 - az olyan lehetőségek számának növelése, amelyek segítségével a pedagógusok pályájuk során egy időszakot egy másik tagállamban tölthetnek, annak érdekében, hogy továbbléphessenek saját oktatási és képzési programjukban, új munkatapasztalatokat szerezhessenek és fejleszék idegennyelv-ismeretüket,
 - az oktatási intézményvezetők felvételének és képzésének javítása vezetői és pedagógiai kompetenciáik javítása céljából;
5. használjanak fel a fent említett célkitűzések elérése céljából minden rendelkezésre álló eszközt, így a nyitott koordinációs módszert, az egész életen át tartó tanulás programját, a 7. kutatási és fejlesztési keretprogramot és – a nemzeti prioritásokkal összhangban – az Európai Szociális Alapot;
6. folytassanak rendszeres párbeszédet az oktatási kérdésekről – így a kreativitás és az innovatív képesség iskolai oktatás alatti és azon keresztül előmozdításáról – a tagállamok politikai döntéshozóinak bevonásával.

FELKÉRIK A BIZOTTSÁGOT,

hogy tegyen javaslatot az ezen következtetések által meghatározott területeken való együttműködés és a bevált gyakorlatok cseréjének megfelelő formáira, az oktatásban és képzésben folytatott európai együttműködés 2010 utánra vonatkozó, új stratégiai keretére irányuló előkészületekre figyelemmel.